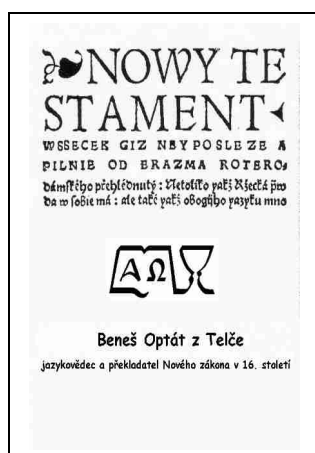

HLAS

STŘEDISKA ČESKÉ REFORMACE

V TELČI A VELKÉ LHOTĚ u Dačic

16

2011

Vydává pro informaci svých členů
VERITAS
historická společnost pro aktualizaci
odkazu české reformace, o. s.

Zprávy ze sídla historické společnosti VERITAS v Telči a v Evangelickém tolerančním areálu ve Velké Lhotě u Dačic v roce 2011

Činnost Střediska české reformace byla stejně jako roku 2010 i v roce 2011 úzce propojena s Informačním centrem grantového projektu Synodní rady ČCE „Zachování památek reformace a jejich zpřístupnění široké veřejnosti“ v Telči a s jeho pobočkou v Evangelickém tolerančním areálu ve Velké Lhotě u Dačic.

V Telči se konala 27. května 2011 ekumenická akce „Noc kostelů“ (podíleli se na ní Římskokatolická farnost, Farní sbor ČCE a Sbor Církve adventistů sedmého dne). Celkově, navzdory nepříznivému počasí, přišlo přibližně 500 návštěvníků. V kostele sv. Ducha se účastníci bohatého programu mohli kromě výstav seznámit i s materiály Informačního centra. Velmi oceněna byla publikace „Po stopách památek reformace v České republice“, která uvádí 145 různých staveb reformačních církví v celé ČR včetně bohaté fotodokumentace.

*Panelová diskuse v Proseči 5/7/2011
(Melmuková, Melmuk, Pokorný, Ambroz)*

*Mistr Jan Hus živý a aktuální
(Velká Lhota 6/7/2011)*

*Nová výstava v autobusové zastávce v Šachu,
v popředí V. Pešková*

*Dačický pěvecký sbor 10/9/2011 v telčském
kostele, kurátorka D. Kameníková*

„Mistr Jan Hus živý a aktuální“ – tak zněl název letošního pořadu 6. července 2011 ve Velké Lhotě u Dačic. Předcházely mu v horním kostele Evangelického tolerančního areálu letos i bohoslužby. Novinkou byla zvuková prezentace sedmi Husových listů z DVD (technicky umožnil poslech člen **VERITAS** z Dačic br. R. David). Vše průběžně ještě komentovala moderátorka naší společnosti dr. E. Melmuková. MgA. J. Čudlá přitom dala zaznět památkově chráněným varhanám; mohli jsme slyšet čtyři evangelické písně.

1. až 8. července se konalo v Telči již XVI. pracovní soustředění členů **VERITAS**. Jeho náplní bylo letos zamyšlení nad uplynulými dvaceti lety existence **VERITAS** a nové vymezení její činnosti v přesně formulovaných oblastech. Účastníci se věnovali práci v knihovně **VERITAS** v Telči a v Evangelickém tolerančním areálu ve Velké Lhotě. V úterý 5. července, ve výroční den věrozvěstů Cyrila (Konstantina) a Metoděje, se účastníci soustředění vypravili do Proseče u Skutče na ekumenickou oslavu s panelovou diskusí, v nichž někteří z nich aktivně vystoupili. 6. července se podíleli na husovském pořadu ve Velké Lhotě.

Obec Volfířov poskytla v létě **VERITAS** výstavní prostor v nově rekonstruované autobusové zastávce v Šachu, která se nalézá v blízkosti panelu naučné stezky a pamětního kamene šachovských mučedníků. Malá místnost čekárny, dosud s holými, bíle vymalovanými stěnami, dostala na počátku července možnost zajímavě zkrátit čas lidem čekajícím zde na autobus (především při nepříznivém počasí). Výstava je nicméně volně přístupná všem turistům, které na ni upozorňuje šipka na panelu turistické stezky. Připomíná fenomén Konferencí evropských protestantských muzeí. Malá expozice sestávající ze šesti panelů přibližuje fotografiemi a naskenovanými propagačními materiály nejvýznamnější proběhlé konference v různých evropských zemích. Na prvním panelu je rovněž přehledná mapka s vyznačenými místy konání konferencí a letopočty. Předposlední panel vzpomíná konání této konference v Telči a Velké Lhotě v roce 2001. Poslední panel obsahuje stručné informace o **VERITAS** a je na něm vynechaný prostor i pro aktuální pozvánky. Členové **VERITAS** shromáždění při pracovním soustředění 2011 za sebou vytvořením a instalováním této výstavy nechali v místním regionu opět trvalou a viditelnou stopu.

Nové označení kostela sv. Ducha u vstupu do pozdně románské věže

V sobotu 3. září pořádala **VERITAS** v rámci V. Putování do Velké Lhoty informační a diskusní pořad „Toleranční modlitebny a valdensko-hugenotské temply“. Přijeli hosté zblízka i zdáli (cca 30), k odborníkům na dané téma patřil rozhodně prof. V. Pojzl z Olomouce. Nejprve mohli účastníci vyslechnout (zase za doprovodu varhan, kde zazněly evangelické chorály) přednášku dr. E. Melmukové „Základní společné rysy tolerančních modliteben a valdensko-hugenotských tempelů“. Poté pokračoval pořad na dolní faře tematickým seminářem, kde byly i promítnuty praktické ukázky staveb tohoto druhu z různých zemí (Francie, Itálie, Německo, ČR). Následovala autogramiáda nově vydané publikace dr. E. Melmukové „Setkání po dvou staletích“ (je dosud k dostání za 149 Kč na adrese **VERITAS**), celý pořad byl zakončen krátkým interaktivním programem v blízkém okolí Velké Lhoty.

V sobotu 10. září se konal v Telči v době Dnů evropského dědictví slavnostní pořad Informačního centra ČCE v rámci grantového projektu „Zachování památek reformace a jejich zpřístupnění široké veřejnosti“. Téma přednášky znělo: „Památky jako zdroj poznání kultury života“ **dědictví reformace** (dr. E. Melmuková). Během pořadu zazněla již tradičně zobcová flétna (koncert Mgr. L. Zadiny), novinkou bylo vystoupení Dačického pěveckého sboru (za vedení sbormistra S. Kamínka). Kromě účasti představitelů Farního sboru ČCE v Telči zde bylo zastoupeno Město Telč a shromážděné pozdravila i synodní kurátorka ČCE ses. Lia Valková. ■

Konference evropských protestantských muzeí v Alès-en-Cévennes (Gard), Francie 28. 4. – 1. 5. 2011

XXVI. Konference protestantských muzeí, 21. evropské setkání

Konference protestantských muzeí, které se zrodily ve Francii, se od roku 1991 proměnily na každoroční „setkání evropská“. Každý druhý rok probíhají mimo Francii v některé další evropské zemi (např. v Itálii, Británii, Německu, Maďarsku, České republice). Účastníci konferencí jsou historikové, odborní pracovníci muzeí a knihoven. Konference jsou zároveň poradami pracovníků těchto muzeí. Témata a obsah se vybírají podle typu a zaměření hostitelského muzea.

Konferenci roku 2011 již podruhé organizovalo Muzeum Pouště v Le Mas Soubeyran, Mialet (departement Gard). Tam jsme se sešli již v roce 1994. Volbu tohoto místa pro letošní setkání ovlivnilo významné výročí tohoto největšího protestantského muzea ve Francii – bylo založeno již před 100 lety v místě, kde se narodil Roland, jeden ze dvou hlavních vůdců povstání camisardů.

Konference zasedala v Protestantském domě v Alès-en-Cévennes a jejím tématem byla: Památná místa, muzea historie a protestantská identita. Hlavní přednášky měly tituly: Protestanté a požadavek muzea (Patrick Cabanel), Památná místa v Cévennách (Daniel Travier), Sto let Muzea Pouště (Marianne Carbonnier-Burkhard), Antoine Bruzenolle nás seznámil s projektem architektonické úpravy Muzea Pouště.

Le Mas Soubeyran - Muzeum Pouště

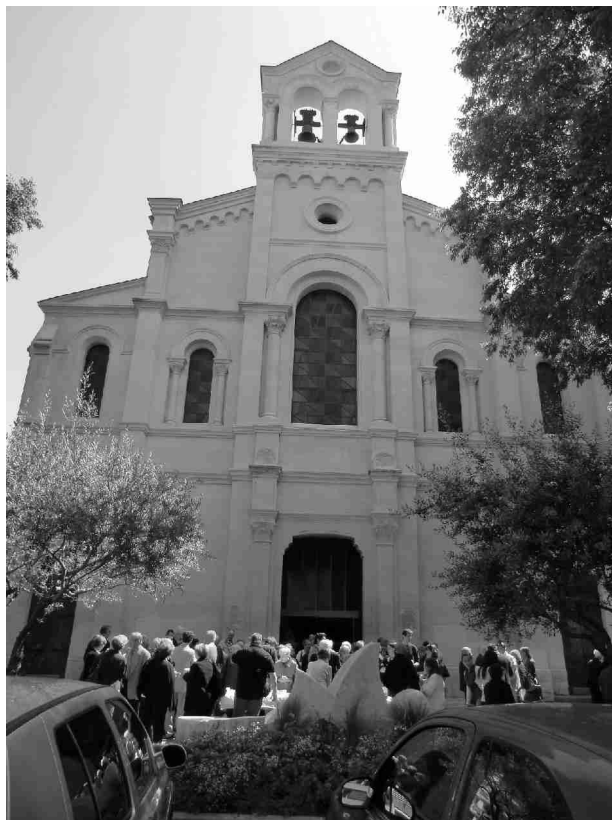
Templ v Alès, interiér (závěrečné bohoslužby)

Součástí konference byly i výjezdy do muzeí, templů a na památná místa. Muzeum Pouště se nachází v oblasti pohoří Cévennes, v osadě Le Mas Soubeyran patřící k obci Mialet. Je to seskupení více kamenných domů („Mas“ znamená v nářečí jižní Francie „statek“) a větší část z nich dnes patří k muzeu. V něm byly původně shromážděny předměty, obrazy, knihy a dokumenty jako svědectví o období „Pouště“, dnes podává muzeum přehlednou informaci o dějinách reformace od Luthera, Kalvína, Zwingliho (našli jsme tam ale i odkaz na Jana Husa a Jeronýma Pražského) se zvláštním zaměřením na dobu pronásledování po odvolání Ediktu nantského (1685) až k vydání Tolerančního patentu v roce 1787. Název „Poušť“ pro toto období vytvořili sami protestanti s reminiscencí na 40 let putování izraelského národa pouští do zaslíbené země. Doba „pouště“ začala násilnou rekatolizací prostřednictvím dragonád (násilné ubytování dragounů v usedlosti protestantů do doby, než se svého vyznání odřekl), pokračovala profétismem (prorockým obdobím), povstáním camisardů (proti náboženskému útisku) až do ustavení organizace tajné církve v roce 1715. Svědčí o tom dopisy, bible, rozkládací kazatelny a kalichy pro vysluhování

večeře Páně na tajných shromážděních. Novější část muzea je památkem pronásledovaných, masakrovaných, mužů odsouzených na galeje, žen vsazených do vězení i popravených pastorů. Muzeum Pouště, ale i Muzeum cévenolských údolí v Saint-Jean-du-Gard přibližuje i rodinný život tajných protestantů s domácí četbou bible.

Při výjezdech do kraje jsme navštívili i několik templů – protestantských kostelů. Ve Francii neexistují temply starší dvou set let. Ty původní byly po revokaci Ediktu nantského (1685) až na dvě výjimky zbořeny. Jedním z těch dvou je templ z roku 1646 v Collet-de-Dèze a je ukázkou toho, jak byla většina templů v jižní Francii kdysi stavěná: s mohutným středním obloukem (po vzoru mostu Pont du Gard). Další temply, které jsme navštívili, už pocházely z 19. století: Anduze, Mialet a Alès (tam jsme se v neděli zúčastnili i bohoslužeb).

Pro konferenci už bylo hotové pozvání na každoroční shromáždění protestantů – konané vždy první neděli v září – do Le Mas Soubeyran. Účastní se jej 12 až 20 tisíc protestantů z celé Francie i ze zemí exilu; to letošní mělo být zvláště významné: připomínající stoleté výročí Muzea Pouště.

Templ v Alès, exteriér

Žofie Vobrová ■

Valná hromada VERITAS 21. 5. 2011

Zpráva z jubilejní valné hromady konané 21. května 2011 v Praze

Jubilejní valné hromady k dvacetiletému výročí vzniku **VERITAS** se zúčastnilo 22 členů a 3 hosté. Po zahájení zasedání moderátorkou E. Melmukovou byla věnována tichá vzpomínka členům, kteří zemřeli v minulém období (nebo těm zesnulým, o jejichž úmrtí jsme se teprve v minulém období dozvěděli). Byli to: prof. PhDr. Michal Otčenáš, CSc., PhDr. Ing. Jan Volek, Mgr. Jitka Volková, PhDr. Jan Fiala, CSc., Mgr. Severin Tůn a ing. arch. Živan Kužel, CSc. (čestný člen výboru a bývalý revizor hospodaření).

Funkční období členů výboru VERITAS sice ještě nevypršelo, přesto se ale konala doplňovací volba do výboru za manžele Koblrovy, kteří na členství ve výboru rezignovali. Ze stávajících náhradníků se uvolil obsadit jedno místo ve výboru pouze Mgr. Jan Dlask, Ph.D.; obě zbylé náhradnice projevíly přání i nadále zůstat jen jako náhradnice. V tajné doplňovací volbě se tedy rozhodovalo mezi čestnými členkami výboru, které souhlasily s případným opětovným zapojením do práce výboru. Z volby vyšla Ing. Libuše Havlíčková, CSc., jako členka, zatímco její protikandidátka Mgr. Libuše Masarová byla obratem zařazena podle vůle valné hromady do skupiny náhradníků. Mandát obou sester i dr. Dlaska trvá pouze do nejbližší volební valné hromady v roce 2012.

Mezitím byli přítomní seznámeni se zprávou o činnosti (jednatel M. Soukup ml.), zprávou pokladní a účetní za kalendářní rok 2010 (za Martu Soukupovou, pokladní v tomto období, přečetl br. jednatel) a zprávou revizorů za téže období (za revizní komisi prezentoval výsledky kontroly I. Herynk). K účetnictví nebyly žádné připomínky. Současný pokladník M.

Soukup st. předložil valné hromadě návrh rozpočtu na rok 2011. Ten byl, stejně jako předtím i všechny zprávy, schválen všemi hlasy.

V diskusi byla oznámena změna banky, u níž má **VERITAS** svůj běžný účet. Důvodem pro přechod k Fio bance, a. s., bylo především vedení účtu bez většiny bankovních poplatků, což může přinést úsporu asi 500 Kč ročně. Změna banky byla valnou hromadou podpořena.

Po polední přestávce byly promítnuty fotografie z Konference protestantských muzeí v Alès-en-Cévennes/Mialet, doprovázené komentářem Ž. Vobrové. E. Melmuková následně informovala o probíhajícím projektu Památky reformace a M. Fajmon o předpokladech založení obdoby společnosti **VERITAS** na Slovensku a o krocích, které v této věci již podnikl a které se chystají.

Z. Zaczpal předložil plénu k podpisu petici proti obnově mariánského sloupu na Staroměstském náměstí a pomníku maršála Radeckého na Malostranském náměstí v Praze.

K výročí 20 let historické společnosti **VERITAS** přednesla moderátorka E. Melmuková obsáhlý přehled o vzniku a činnosti společnosti se vzpomínkou na její zakladatele a významné členy. (K výročí rovněž vyjde brožurka – almanach, kromě toho byl pořízen zvukový záznam přednášky, který je pro zájemce možné získat na adrese **VERITAS**.) Následoval závěrečný rozhovor o všeobecném stavu znalostí o historii, reformaci, potřebě správně informovat, ohrazovat se proti nepravdivým informacím, inspirovat novináře, školy ap.

Valná hromada byla zakončena jako obvykle zpěvem reformační písně.

Ze zápisu Ž. Vobrové vypsál M. Soukup ml. ■

20 let historické společnosti VERITAS

■ **doc. PhDr. Eva Melmuková** (zakládající členka **VERITAS**, současná moderátorka **VERITAS**)

Před dvaceti lety – na přelomu roku 1991 a 1992 – byla oficiálně zahájena iniciativa k založení Historické společnosti pro aktualizaci odkazu české reformace **VERITAS**. Skutečným počátkem bylo pak usnesení valné hromady v dubnu 1992.

Činnost historické společnosti byla od počátku velmi rozmanitá a různorodá. V této stručné připomínce uvedme alespoň soustavnou práci při vydávání archivních pramenů (Edice tolerančních přihlášek z roku 1782 aj.), dlouhodobou spolupráci s Konferencemi evropských protestantských muzeí a účast na každoročních setkáních (při jednom z nich v Telči a ve Velké Lhotě u Dačic byla roku 2001 slavnostně otevřena stálá výstava „Česká reformace v evropském kontextu“ ve velkolhoteckém Evangelickém tolerančním areálu), prezentaci nových historických poznatků formou publikací, výstav a informací na webu, pravidelné odborné semináře (dvakrát ročně v Pardubicích), posudky učebnic dějepisu,

zeměpisu a českého jazyka pro Ekumenickou radu církví (pro získání doložky MŠMT), řadu prázdninových pracovních setkání mladých historiků, genealogické studie a mnohé jiné.

V průběhu let se tvořivě mění různé důrazy ve formě práce, základní smysl činnosti však zůstává a rozvíjí se. ■

(Audiozáznam a doslovný přepis přehledu činnosti je možno získat na adrese **VERITAS**.)

390. výročí poprav 27 představitelů českého stavovského odboje na Staroměstském náměstí v Praze 21. 6. 2011

Projevy u pamětní desky

Vážení hosté, Pražané, dámy a pánové, teatrálnost a současně krutost popravčího aktu, jímž se habsburská moc vypořádala v roce 1621 s emancipační snahou panského, rytířského a měšťanského stavu Království českého, je v tehdejších evropských dějinách neobvyklá a výjimečná. Svědčila mimo jiné také o tom, jak velmi se vládnoucí panovník obával rostoucí ekonomické, politické i náboženské síly v českých zemích.

Osud náboženských svobod byl jádrem konfliktu třicetileté války. Šlo o viditelný a uchopitelný jev, který souvisel s projevem národního sebeuvědomění u nás i jinde v Evropě, se snahou o větší hospodářskou a politickou samostatnost.

Doba, která byla popravou na Staroměstském náměstí ukončena, byla charakterizována nezvyklým rozvojem vzdělanosti, na svou dobu neobvyklou náboženskou tolerancí i vzestupem českého obchodu a řemesel i manufaktur. Míra krutosti, se kterou rakouský císař potlačil rebely, zasadila této zemi, jejím společenským a ekonomickým špičkám těžkou ránu.

Po Bílé Hoře a exekuci v Praze opouštěla zemi inteligence, vzdělanci, kteří předtím budovali základy domácí vědy, filozofie. V ekonomické rovině došlo k oslabení hospodářské i vojenské moci české šlechty, významných osobností domácích vládnoucích špiček. Byla to rána, která v našem národě krvácela desetiletí a staletí. Pobělohorský exodus tak byl prvním významným odchodem elit této země.

Ukázalo se však jedno – svoboda se dá potlačit, ale ne zastavit a zničit. Byť z poprav sedmadvaceti pánů učinil rakouský císař velkolepé představení hrůzy, které mělo zastrašit další svobodmilovné lidi, nedokázal zastavit šíření myšlenek, jež mnohem později vyvrcholily národním obrozením, rokem 1848 a nakonec vznikem samostatného Československa.

Současně se na tomto případě ukazuje, že podobná netolerance a násilí může zbrzdit rozvoj společnosti – duchovní a ekonomický – o desítky či stovky let. Jde o nenahraditelnou ztrátu a každá společnost následky podobných osudových zvrátů zvládá s nesmírnými obtížemi.

Proto využívám dnešní příležitosti, abych si spolu s vámi připomněla, že netolerance nikdy nevede k dobru. Nikdy nepřinese nic pozitivního. Násilí nikdy nedosáhne toho, oč se ve skutečnosti snaží. Čím demonstrativnější je předvádění síly, moci, o to větší nenávist se později obrátí proti utlačovatelům.

Vývoj naší země, Evropy i světa tyto teze svrchovaně potvrzuje. Nenávist, netolerance, zlo i útlak mohou slavit úspěch, ale platí – všeho do času. Dnešní státy se potýkají s obdobnými problémy: na straně jedné si přejeme být tolerantní a mírumilovnou společností, v níž bude vzkvétat vzdělanost, občanská vyspělost, všestranný humanitní i technický rozvoj. Na druhé straně musíme být schopni pro své ideály něco aktivně dělat. Nenechat se zmást denním přívalem zpráv, ale vidět to podstatné. Tím chci říci, že nedaleko hranic Evropy vyznávají celé národy odlišné hodnoty a my musíme být schopni ty své chránit.

Děkuji všem přítomným, vzdávám čest popraveným.

Miroslava Němcová, předsedkyně Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR

Vážení hosté, přátelé, z pracovních důvodů zde nemohu v tento významný den být s vámi. Mrzí mě, že se tu téměř již tradičně nemohu poklonit památce dvaceti sedmi odvážných mužů, kteří za pravdu a lásku ke své zemi obětovali to nejcennější, co člověk má – život. Alespoň na dálku se před těmito muži, elitě národa tehdejší doby, skláním.

Chci poděkovat všem, kteří tuto akci každoročně připravují. Vážím si jejich práce. Vždyť dnes jen málokoho zajímá to, co se stalo před pár desetiletími, natož před téměř čtyřmi sty lety, byť jde mnohdy o události, které významně formovaly české dějiny.

Těším se na setkání s vámi příští rok.

ing. arch. Daniela Filipiová, zástupkyně Senátu Parlamentu ČR

Upraveno podle: Kostnické jiskry: Evangelický týdeník. 2011, roč. 96 (č. 22–23), 2. s. přílohy. ISSN 0139-505X.

27 křížů v místě popraviště na Staroměstském náměstí v Praze

zásadní věcná informace

Zpochybnění oprávněnosti počtu 27 křížů na dlažbě v místě popraviště z 21. 6. 1621 na Staroměstském náměstí v Praze vyžaduje tuto zpřesňující informaci:

27 křížů má být stále aktuální připomínkou hrozného „divadla“ („theatru“), které mělo být odstrašujícím příkladem pro vlastní zemi i pro zahraničí. Kříže se nalézají na místě tehdejšího popravicího lešení a je jich správně 27, protože dosvědčují počet těch odsouzených představitelů stavovského odboje (ne „pánů“, jak stále znovu chybně i v mediích zaznívá, protože šlo o tři stavy, tj. panský, rytířský a městský), kteří zde byli popraveni (většinou, ale ne všichni, jak bylo také v médiích chybně opakováno) stětím, ale i oběšením v bezprostřední blízkosti popraviště, odkud tam byli odváděni.

19. června 1621 bylo odsouzeno k trestu smrti 28 osob (z původně 43 obžalovaných a při vynesení rozsudku přítomných), jeden z nich, Jan Theodor Sixt z Ottersdorfu, byl však omilostněn přímo na popravicím lešení, když už na něm měla být exekuce provedena. Je tedy zřejmé, že 28. kříž, který by označoval tuto osobu, nepatří na místo popraviště.

Pokud jde o Martina Fruweina z Podolí, skutečně byl vyšetřován s ostatními obžalovanými a měl být 7. června 1621 vyslýchán na mučidlech. Podařilo se mu však spáchat sebevraždu skokem z Bílé věže Pražského hradu. 9. června byla jeho mrtvola převezena na Bílou horu, kde byla rozčtvrcena a části jeho těla vystaveny u silnice na bělohorské pláni a při silnicích před branami města na dalších třech světových stranách; hlava Martina Fruweina byla přibita na šibenici na Koňském trhu (dnešní Václavské náměstí).

Vzhledem k tomu, že Fruwein svůj život dokonal dříve, než byl 19. června vyhlášen oficiální rozsudek, a nezemřel tedy na popravišti Staroměstského náměstí 21. června, a ani posmrtná exekuce nebyla provedena na Staroměstském náměstí, kříž připomínající tuto osobnost nelze přidat k 27 křížům na dlažbě Staroměstského náměstí. Naopak by bylo velice správné umístit na zeď staroměstské radnice pamětní desku připomínající jeho osud.

Bližší informace lze najít např. v monografii:

PETRÁŇ, Josef. *Staroměstská exekuce*. Praha: Rodiče s. r. o., 2004. 318 s. ISBN 80-86695-44-1.

V Telči 7. července 2011

VERITAS, historická společnost ■

Přehled církví v ČR a na Slovensku (doplnění výstupů hlavního tématu)

V rámci letního pracovního soustředění **VERITAS** v Telči v roce 2010 jsme se společně věnovali církvím v ČR i v SR. V průběhu soustředění jsme přitom podrobněji probírali tyto církve: československou husitskou, evangelickou AV na Slovensku, metodistickou a římskokatolickou.

Co se týče České republiky, k různým církvím (a náboženským společnostem) se dle zjištění ze Sčítání lidu, domů a bytů 2001 hlásilo cca 30 % obyvatel. Tyto církve lze pomocně rozdělit do určitých skupin. I když existuje více způsobů dělení (např. podle vázanosti na tradici či podle pojetí členství v církvi), rozhodli jsme se pro ten „klasický“ způsob. V ČR je registrováno celkem 25 různých církví (a náboženských společností).

V první řadě je to římské katolictví. V této souvislosti si musíme uvědomit, že římskokatolická církev přes stálý pokles členstva zůstává početně jednoznačně nejsilnější (cca 2,7 mil). K ní lze přiřadit i řeckokatolickou církev, která již přistoupila na unii s Římem (ta má však ve statistice výraznější pokles – má asi 7 600 členů).

V další skupině je pravoslavná církev, která ovšem také zaznamenává pokles svých členů (v roce 2001 cca 23 tisíc).

Následují církve specifické pro naši oblast, které vycházejí z naší české náboženské tradice. CČSH se přitom pohybuje mezi ŘK a protestantismem, tato církev zaznamenala ve druhé polovině 20. století nejvýraznější pokles (nyní necelých sto tisíc). ČCE vychází z reformačních pozic, ale ani ji pokles členů (i když ne tak výrazný jako u CČSH) neminul (v roce 2001 se uváděl počet 117 tisíc).

Světovou reformaci u nás zastupují tři menší církve augsburského vyznání (Evangelická církev AV s cca 15 tisíci členy; asi 14tisícová Slezská církev evangelická AV a Luterská evangelická církev AV – přibližně 5 tisíc). Z nich první dvě – tradičnější – vykazují opět pokles svých členů.

Další reformační církve, které na reformaci navazují později, jsou: Církev bratrská (nárůst na cca 10 tisíc), Bratrská jednota baptistů (mírný nárůst – přes 3,5 tisíce), Evangelická církev metodistická (mírný pokles, mírně přes 2,5 tisíce), Jednota bratrská (mírný pokles – asi 3,5 tisíce) a Církev adventistů sedmého dne (mírný nárůst, asi necelých 10 tisíc).

Existují také církve bez přímé vazby i na reformační konfese, církve charismatického nebo letničního typu: k nim lze zařadit Apoštolskou církev (nárůst, v roce 2001 4,5 tisíce), Křesťanská společenství (dříve neevangelická, nyní cca 4 tisíce) či Křesťanské sbory (nárůst, nyní cca 7 tisíc).

Další typy bývají obtížně zařaditelné, jsou na pomezí křesťanství, jako např. Církev Ježíše Krista svatých posledních dnů (tj. mormoni, dříve neevangelická: 1,3 tisíce) nebo Svědkové Jehovovi (nárůst, přes 23 tisíc).

Ve Slovenské republice je rozhodně vyšší religiozita (60 %!). Také je celkově (zatím?) menší úbytek členů tradičních církví. Registrovaných církví je o trochu méně (18). Jestliže u nás je nyní římskokatolická církev také menšinou ve státě (27 %), neplatí to o SR, kde je v této církvi cca 69 % z celkového počtu obyvatel! Je-li v ČR druhou církví v pořadí ČCE, která tvoří něco málo přes 1 % obyvatelstva, tak v SR drží druhou pozici Evangelická církev AV s téměř 7 %! (přes 370 tisíc členů). Na Slovensku je také více řeckých katolíků (cca 220 tisíc), reformovaná tradice má také poměrně výrazné zastoupení (cca 110 tisíc) a také pravoslavi je silnější než v ČR (cca 50 tisíc).

Celkově není tato statistika a s ní související odhady do budoucna pro většinu křesťanských směrů příliš povzbudivé. Pokles počtu členů tradičních církví, i když mírný, se

dále předpokládá, nárůst příznivců těch charismatických i těch „na okraji“ křesťanství také. Nová zjištění do této problematiky vnese nové sčítání proběhlé v roce 2011, jehož předběžné výsledky tyto trendy jednoznačně potvrzují. ■

Zprávy a oznámení

Změna kontaktní adresy VERITAS

K přechodu k jiné bance a číslu účtu přibyla v průběhu roku 2011 ještě i další změna. S přestěhováním br. jednatele Soukupa se jeho nové trvalé bydliště v ulici připomínající legionáře Otakara Jaroše, bojujícího ve druhé světové válce v Sovětském svazu a padlého v bitvě u Sokolova, stalo novou kontaktní adresou pro všechny poštovní zásilky adresované VERITAS.

Pro všechny účely je tedy již třeba použít tuto novou adresu (měnila se pouze ulice, pošta a PSČ zůstalo beze změny):

VERITAS, historická společnost
Kpt. Jaroše 1109/26
289 22 Lysá nad Labem

O čem mj. jednal výbor VERITAS 21. května, 4. července a 22. října

- 4/7/2011 se výbor usnesl na přehlednější členění zápisů a průběhu jednání na svých schůzích. Jednotlivé předměty (bývalo jich více než 30 na každé schůzi) jednání byly logicky sdruženy a seřazeny podle priorit. Jednání o těchto předmětech výboru nyní neprobíhá v libovolném pořadí (jako tomu bylo dříve), čímž se vylučuje pominutí některých souvislostí, které nyní nemohou uniknout pozornosti jednajících. Přijatý systém vypadá takto:
 1. základna činnosti: vlastní provoz o. s., archiv, odborná knihovna
 2. průběžné sdělování základních informací: periodika a web
 3. základní informace v terénu: Evangelický toleranční areál ve Velké Lhotě u Dačic, naučná stezka Cesta valdenské a české reformace, Památník toleranční doby ve Vysoké u Mělníka
 4. základní dlouhodobá činnost: Edice tolerančních přihlášek
 5. publikační činnost jednorázová
 6. projekty s konečným výstupem v době určité: Klub českých duchovních tradic
 7. významné dlouhodobé služby: semináře v Pardubicích, posudky učebnic, 21/6 (staroměstská poprava 1621)
 8. významná dlouhodobá kooperace: evropská protestantská muzea
 9. reakce na dotazy, jednorázové kooperace: Informační centrum projektu Dědictví reformace
 10. různé
- Výbor rozhodl přejít od 1/1/2012 na podvojný účetnictví. Impulsem k tomu byly nové Zásady vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu ČR nestátním neziskovým organizacím. Podle nich je účtování v jednoduchém účetnictví pro příjemce dotací ze státního rozpočtu a z rozpočtu organizačních složek státu již nepřijatelné – může být

dokonce důvodem pro neudělení dotace. V roce 2011 jsme se na tento přechod již připravovali a zdá se, že br. pokladník Soukup st. se tuto zásadní změnu a novou situaci proto dobře zvládne. Podvojně účetnictví s sebou přináší nutnost účtovat majetek a ne pouze peněžní prostředky, proto musí být napříště každoročně prováděny inventarizace a oceňování majetku, který **VERITAS** patří.

- Na podzim pokračovaly práce v archivu **VERITAS** (ses. Melmuková, Pešková a Vobrová třídily fond Protestantská muzea). Záměrem je uspořádat archiválie z let 1991 až 2000, pořádit jejich inventář a pokud valná hromada svolí, deponovat bezplatně uspořádané dokumenty do Národního archivu ČR, odd. na Hradčanské. Tam jsou pro písemnosti nejen ideální klimatické podmínky, ale je možné při zachování vlastnictví a určení, které fondy mají, např. mají zůstat nepřístupné, umožnit badatelům (členům i nečlenům **VERITAS**) odborné bádání.
- V zimě 2011 se budou vyrábět zjednodušené (slepé) faksimile 12 ks nejohroženějších starých tisků z vitrín na výstavě ve Velké Lhotě, originály se budou zároveň restaurovat. Tyto práce provede grafická škola na základě partnerství s Národním archivem ČR, kdy jim naše knihy poslouží zároveň jako studijní materiál pro ročníkovou práci. Předpokládané náklady za materiál jsou 2 000 Kč/ks, tj. celkem 24 000 Kč (práce bude provedena bezplatně). V září 2011 jsme uzavřeli s členem výboru bezúročnou překlenovací půjčku na 20 000 Kč se splatností do 30/9/2015. Obstaráme i uzamykatelnou pokladničku na účelové dary na opravu starých tisků, která bude umístěna do expozice přímo k vitrínám s knihami.
- Podzimní úklidovou brigádu ve Velké Lhotě u Dačic provedli po sezóně jako obvykle místní členové **VERITAS** z Telče: rodiny Kameníkových a Melmukových. Využíváme příležitosti jim za jejich každoroční nezištnou službu v jarním i podzimním termínu na tomto místě poděkovat.

Upozornění na nové publikace

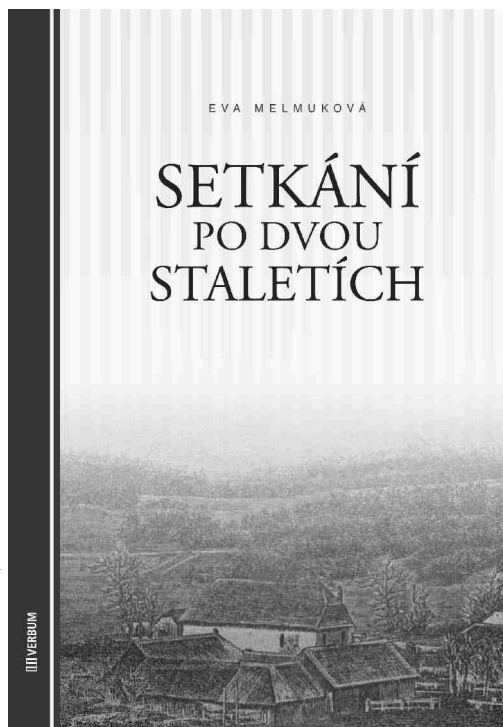
- Melmuková, Eva: Setkání po dvou staletích. VERBUM Publishing s.r.o, Neratovice 2011. 108 s. ISBN 978-80-903920-3-8

První skutečné vydání knihy historické beletrie, neboli skutečnými událostmi z období po vydání tolerančního patentu inspirované vyprávění koncipované jako fiktivní cesta po oblasti později vzniklého evangelického sboru ve Velké Lhotě u Dačic.

„Setkání“ poprvé vycházela na pokračování v Evangelickém týdeníku Kostnické jiskry na prahu 80. let 20. století. Následně je souhrnně vydala k dvoustému výročí tolerančního patentu Synodní rada Českobratrské církve evangelické jako nsvázanou cyklostylovanou příručku „pro vnitřní potřebu sborů“ – jako jakýsi návod či vzor zpracování počátků sborových dějin tolerančních sborů.

Na 14 zastaveních formou rozhovorů s historickými postavami kniha dokumentuje okolnosti a těžkosti spojené s přihlašovaním k evangelické víře v toleranční době. Doplněno fotografiemi, orientačním schématem cesty a rekonstrukcemi některých obcí zmíněných.

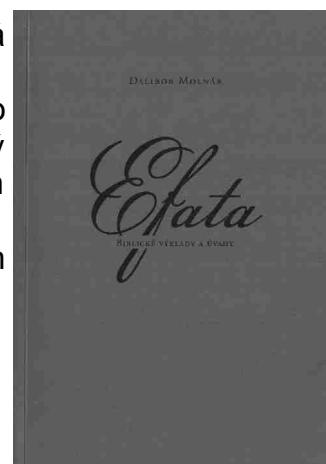
Knihy je k dostání na adrese **VERITAS** za 149 Kč.

- Molnár, Dalibor: Efata. Biblické výklady a úvahy. Vydal autor, Lysá nad Labem 2011. 139 s.

Kniha autorových vlastních básní složených v průběhu celého dosavadního života, inspirovaných biblickými oddíly. Autor je bývalý českobratrský farář a senior (Zásmuky, Lysá nad Labem) a člen **VERITAS**.

Knihu na adrese **VERITAS** rádi všem zájemcům zprostředkujeme.

- Řeč Mikuláše Biskupce z Pelhřimova na basilejském koncilu v roce 1433. Klub přátel historického Pelhřimova, Pelhřimov 2011. 43 s. ISBN 978-80-7415-046-3

Unikátní a v češtině poprvé dostupný základní pramen k dějinám české reformace. Přední tábořský husitský teolog Mikuláš Biskupce jako vyslanec Čech hájil na církevním koncilu v Basileji 4. pražský artikul o nutnosti trestání smrtelných hříchů. Řeč byla pronesena a zachovala se v latině.

Novočeský překlad byl pořízen a Řeč vydána tiskem k 590. výročí Biskupcovy volby za duchovního představitele tábořského bratrstva v roce 1420.

Kniha je k dostání na adrese **VERITAS** za 50 Kč.

- Pamětní kniha českobratrského evangelického sboru v Praze na Smíchově (1907–1945). Farní sbor ČCE v Praze Smíchově, Praha 2011. 102 s.

Smíchovský sbor ČCE vydal při příležitosti 80. výročí otevření svého chrámu tiskem svou ručně psanou pamětní knihu z nejstaršího období. Na prvních stranách vzpomíná i vzdálenější minulost Smíchova: sakrálních stavby vzniklé v obci od středověku, významné události a rovněž i ranou toleranční dobu.

Rukopis přepsala a k vydání připravila Žofie Vobrová (členka výboru **VERITAS**) za pomoci Libuše Masarové (čestné členky výboru **VERITAS**).

Knihu na adrese **VERITAS** rádi všem zájemcům zprostředkujeme.

- Just, Jiří (ed.): „Hned jsem k Vám dnes naschvál posílka svého vypravil.“ Kněžská korespondence Jednoty bratrské z českých diecézí z let 1610–1618. Archiv Matouše Konečného Svazek I. Část 1. Scriptorium, Praha 2011. 352 s. ISBN 9788087271322

První část komentované edice pramenů z pozůstalosti biskupa Jednoty bratrské Matouše Konečného. Archiv korespondence tohoto posledního mladoboleslavského bratrského biskupa byl odkryt v roce 2006 v jeho někdejší sídle – nyní bývalém minoritském klášteře na Karmeli v Mladé Boleslavi.

Edice je uvozena historickou studií, doplněna poznámkovým aparátem a barevnou přílohou. Běžná prodejní cena je 385 Kč.

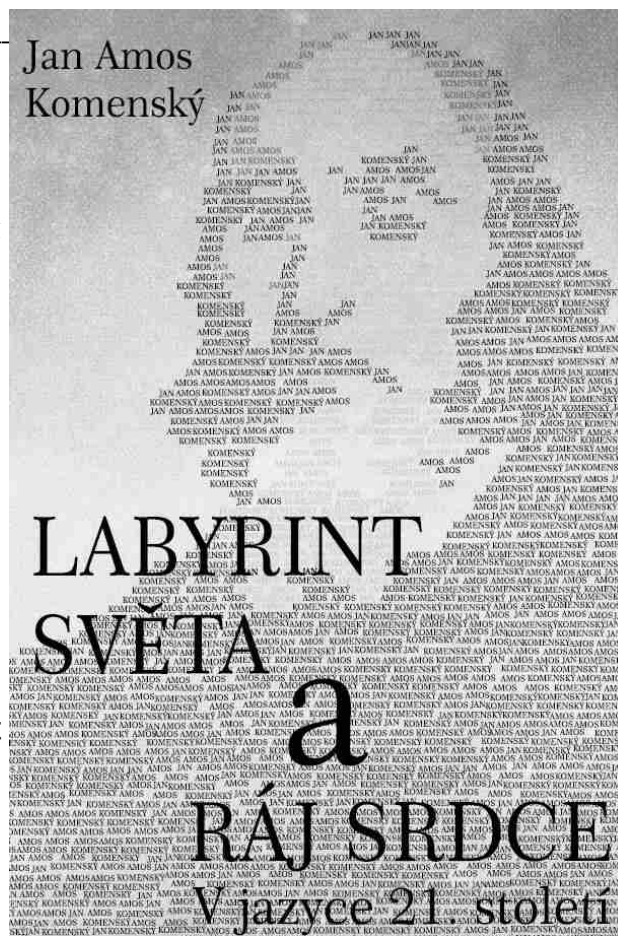
- Komenský, Jan Amos: Labyrint světa a ráj srdce. V jazyce 21. století. Poutníkova četba, 2010. 168 s. ISBN 978-80-904371-3-5

Nejznámější Komenského kniha převedená do moderní češtiny. Jde o klasické dílo dokumentující českou reformaci. Poutník hledající smysl života projde všechna zákoutí světa, aby nakonec zklamán světem našel ráj v pokoji svého srdce.

Autorem předmluvy tohoto vydání je Mgr. Robert Hart, kazatel a historik. Doslov napsal PhDr. František Hýbl, emeritní ředitel Muzea Komenského v Přerově, komeniolog, pedagog a dějepisec.

Publikace vyšla i jako audiokniha na CD (ve formátu mp3). Načetl ji herec brněnského divadla Vladimír Hauser, doprovod na loutnu nahrál Tomáš Najbrt.

Kniha je k dostání u lepších knihkupců samostatně za 280 Kč, CD stojí 150 Kč. Set kniha + CD lze pořídit za výhodných 323 Kč.

Pozvánky na nejbližší akce

- **Akce pořádané společností VERITAS:**

24/3/2012 10:00 35. seminář pro učitele a zájemce o dějepis, český jazyk a společenské vědy (ČCE Pardubice, Sladkovského 638; tématem příspěvku bude: **Evropský rozměr protestantských modliteben** – E. Melmuková a Ž. Vobrová)

26/5/2012 10:00 Řádná volební valná hromada **VERITAS** (ČCE Praha Smíchov, Na Doubkové 8; tématem bude: **20 let VERITAS – 2. díl**)

21/6/2012 Vzpomínkové shromáždění na Staroměstském náměstí (Staroměstské náměstí v Praze; proslovy, koncert, položení věnců k pomníku – u příležitosti 391. výročí poprav 27 představitelů českého stavovského odboje roku 1621.)

5–8/7/2012 17. pracovní soustředění historiků (Telč; brigádní pobyt v sídle **VERITAS**. Přihlášky: na adresu veritas@evangnet.cz).

- **Občanské sdružení Exulant (<http://exulant.evangelnet.cz>) nás zve na:**

4–7/5/2012 Poznávací zájezd s Exulantem k 275. výročí příchodu českých evangelíků do Berlína

- **Další pozvánky:**

27–30/4/2012 Konference Evropských protestantských muzeí (letošní ročník mezinárodní konference pořádá **Muzeum protestantismu ve Ferrières** (Francie): <http://www.mpehl.org/>)

19–21/10/2012 VI. mezinárodní konference Moravan v Suchdole nad Odrou (tématem budou: **Moravští bratři v polárních oblastech**; <http://www.moravian.cz>)

10/11/2012 67. Sjezd Kostnické jednoty v Praze

Omluva

Omlouváme se všem členům i dalším čtenářům za vydání tohoto čísla časopisu s několikaměsíčním zpožděním. Bylo způsobeno velkou zaneprázdněností editora, který je zároveň autorem některých článků. Věříme, že i tak toto číslo Hlasu přijmete s potěšením a že vám zdržení kalendária na rok 2012, které je jeho přílohou, nezpůsobilo velké obtíže.

Výbor **VERITAS** ■

Obsah tohoto čísla Hlasu

Informace Střediska české reformace

Zprávy ze sídla historické společnosti VERITAS v Telči a v Evangelickém tolerančním areálu ve Velké Lhotě u Dačic v roce 2011	2
<u>Konference evropských protestantských muzeí v Alèes-en-Cévennes 28/4–1/5/2011</u>	
XXVI. Konference protestantských muzeí, 21. evropské setkání	4
<u>Valná hromada VERITAS 21/5/2011</u>	
Zpráva z jubilejní valné hromady konané 21. května 2011 v Praze	5
20 let historické společnosti VERITAS (E. Melmuková)	6
<u>390. výročí poprav 27 představitelů českého stavovského odboje na Staroměstském náměstí v Praze 21. 6. 2011</u>	
Projekty u pamětní desky	7
27 křížů v místě popraviště na Staroměstském náměstí v Praze.....	8
<u>15. pracovní soustředění historiků 9–16/7/2010</u>	
Přehled církví v ČR a na Slovensku (doplnění výstupů hlavního tématu)	9
<u>Zprávy a oznámení</u>	
Změna kontaktní adresy VERITAS	10
O čem mj. jednal výbor VERITAS 21/5, 4/7 a 22/10/2011	10
Upozornění na nové publikace	11
Pozvánky na nejbližší akce.....	14
Kalendarium VERITAS 2012.....(vložená příloha)	

Vydala pro informaci svých členů:

VERITAS – historická společnost pro aktualizaci odkazu české reformace, o. s.

kontaktní adresa:

Kpt. Jaroše 1109/26

289 22 LYSÁ NAD LABEM

☎ (+420) 607 645 333

Email: veritas@evangnet.cz

Internet: <http://veritas.evangnet.cz>

Členské příspěvky (roční minimální výše):

výdělečně činní 300 Kč/nevýdělečně činní, důchodci, studenti 150 Kč

Prodejní cena Hlasu pro nečleny: 20 Kč

Tištěná verze Hlasu: ISSN 1802-1166

On-line verze Hlasu na Internetu: ISSN 1802-1174

bankovní spojení: 2800136001/2010

© **VERITAS** 2012

KALENDÁRIUM (vybraná historická výročí) VERITAS 2012

Leden

- 5. 1. 1842 † Jiří **Opočenský**, moravský superintendent HV v Jimramově
- 13. 1. 1572 † Jan **Augusta**, biskup Jednoty bratrské, skladatel duchovních písní
- 19. 1. 1867 * Ferdinand **Hrejsa**, evangelický teolog a historik
- 24. 1. 1852 † Ján **Kollár**, evangelický kazatel, básník, jazykovědec
- 27. 1. 1997 † Božena **Komárková**, filozofka a teoložka, signatářka Charty 77

Únor

- ? . ? . 1657 † Pavel **Stránský**, historik, pobělohorský exulant
- 7. 2. 1862 † František **Škroup**, dirigent a hudební skladatel, autor písně „Kde domov můj“, jejíž první sloka je českou národní hymnou
- 9. 2. 1942 † ThDr. Gustav Adolf **Procházka**, patriarcha CČS(H) v letech 1928–1942
- 11. 2. 1547 † Jan **Roh** z Domažlic, biskup Jednoty bratrské, teolog luterské orientace
- 16. 2. 1497 * Philipp **Melanchton**, luterský biskup, pokračovatel M. Luthera, „učitel Německa“, autor augsburského vyznání víry z roku 1530
- 21. 2. 1522 Martin Luther dokončil překlad Nového zákona do němčiny
- 27. 2. 1812 * Samo **Chalupka**, slovenský evangelický farář a básník

Březen

- 1. 3. 1457 založena v Kunvaldu Jednota bratrská (pamětní den)
- 2. 3. 1282 † **sv. Anežka Česká** (Přemyslovna), abatyše, zakladatelka křesťanských sociálních ústavů
- 4. 3. 1962 † Jan Vladimír **Šebesta**, evangelický farář, zakladatel Jeronymovy jednoty
- 5. 3. 1882 * doc. PhDr. Antonín **Boháč**, statistik, synodní kurátor Českobratrské církve evangelické
- 9. 3. 1422 popraven stětím Jan **Želivský**, radikální pražský teolog doby husitské
- 13. 3. 1977 † Jan **Patočka**, český filozof, signatář a mluvčí Charty 77
- 28. 3. 1592 * Jan Amos **Komenský**, biskup Jednoty bratrské, „učitel národů“
- 31. 3. 1462 papež Pius II. zrušil basilejská kompaktáta

Duben

- 12. 4. 1437 basilejská kompaktáta slavnostně vyhlášena v Praze
- 21. 4. 1782 Jan Theofil **Elsner**, reformovaný kazatel v Berlíně, titulární bratrský senior, autor Elsnerova kancionálu
- 23. 4. 997 † **sv. Vojtěch** Slavníkovec, druhý pražský biskup, „první Čech Evropan“
- 27. 4. 1452 **Jiří z Poděbrad** zvolen správcem české země na dva roky
- 28. 4. 1962 † ThDr. František **Hník**, biskup Církve československé, profesor a děkan Husovy bohoslovecké fakulty v Praze

Květen

- 10. 5. 1627 Ferdinandem II. vyhlášeno Obnovené zřízení zemské pro Čechy – konec náboženské svobody
- 18. 5. 1432 „Chebský soudce“ – husité uzavřeli dohodu s vyslanci Basilejského koncilu, kterou podmiňovali svou účast na něm (významný diplomatický úspěch husitů: koncil nad sebou vůbec poprvé uznal autoritu Bible)
- 12. 5. 1972 † František Michálek **Bartoš**, historik, velký znalec husitství, profesor Komenského evangelické bohoslovecké fakulty v Praze
- 26. 5. 1952 * Václav **Vančura**, první český biskup Jednoty bratrské po J. A. Komenském
- 27. 5. 1942 úspěšně proveden atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha
- 30. 5. 1252 † **sv. Zdislava** Berkovna, provdána za Havla z Lemberka, léčitelka, patronka severních Čech a rodinného života

Červen

- 10. 6. 1942 nacisty srovnána se zemí středočeská obec Lidice
- 12. 6. 1927 † ThDr. Karel **Farský**, modernistický kněz, zakladatel a první patriarcha Církve československé (husitské)
- 14. 6. 1932 † ThDr. Ferdinand **Císař**, moravský superintendent HV, člen prvního Synodního výboru Českobratrské církve evangelické
- 16. 6. 1722 založen v Sasku Ochranov (Herrnhut)
- 17. 6. 1412 Mistr Jan **Hus** vystoupil proti odpustkům a nazval papeže antikristem
- 21. 6. 1621 poprava 27 představitelů českého stavovského povstání na Staroměstském náměstí v Praze

Červenec

- 2. 7. 1917 vítězství československých legií u Zborova
- 6. 7. 1415 † Mistr Jan **Hus** v Kostnici (upálen)
- 11. 7. 1412 veřejně sřati tovaryši Jan, Stašek a Martin – první husitští mučedníci
- 18. 7. 1912 * Jindřich **Mánek**, český biblický teolog
- 31. 7. 1627 protireformační mandát pro Čechy a Moravu v rámci Obnoveného zřízení

Srpen

- 4. 8. 1427 vítězství husitů u Tachova nad čtvrtou křížovou výpravou proti „kacířským Čechám“
- 19. 8. 1662 † Blaise **Pascal**, francouzský fyzik a matematik sympatizující s jansenismem, rovněž i filozof a teolog
- 22. 8. 1547 krvavý sněm v Praze – poprava čtyř zástupců prvního stavovského odboje proti Ferdinandovi I. Habsburskému, omezení práv českých stavů
- 24. 8. 1572 Bartolomějská noc, při níž došlo k vyvraždění hugenotů ve Francii, včetně jejich předáka admirála Gasparda de Coligny
- 29. 8. 1602 Rudolfem II. obnoven svatojakubský mandát proti Jednotě bratrské

Září

- 4. 9. 1942 popraven **sv. Gorazd II.**, biskup Pravoslavné církve, za ukrývání atentátníků na R. Heydricha
- 9. 9. 1437 popraven Jan **Roháč z Dubé** a na Sioně, husitský hejtman a poslední odpůrce krále Zikmunda
- 9. 9. 1972 † Josef Bohumil **Souček**, profesor evangelické teologické fakulty v Praze
- 10. 9. 1982 † Jan Blahoslav **Čapek**, komeniolog, spisovatel a literární kritik
- 14. 9. 1937 † Tomáš Garrigue **Masaryk**, český státník a filozof
- 16. 9. 1732 sedláci z Opočenska žádali vrchnost o povolení bratrské evangelické víry

Říjen

- 2.10. 1972 † František Mrázek **Dobiáš**, profesor Komenského evangelické bohoslovecké fakulty v Praze
- 18.10. 1412 vydána papežská klatba na mistra Jana Husa
- 22.10. 1512 Dr. Martin Luther jmenován profesorem teologie ve Wittenbergu
- 31.10. 1517 světový den reformace (Martin Luther v tento den vyvěsil na dveře kostela ve Wittenbergu svých 95 tezí)

Listopad

- 6.11. 1832 založen Gustav-adolfský spolek na podporu protestantských církví ve většinově římskokatolických zemích
- 10.11. 1827 † Michal **Blažek**, první moravský superintendent HV
- 13.11. 1912 † Teréza **Nováková**, spisovatelka
- 16.11. 1632 † **Gustav II. Adolf**, švédský král, ochránce protestantů v bitvě u Lützenu
- 24.11. 1572 † John **Knox**, skotský reformátor

Prosinec

- 11.12. 1617 zbořen evangelický kostel v Hrobu – podnět ke 3. pražské defenestraci a třicetileté válce
- 12.12. 1952 † Bedřich **Hrozný**, orientalista a zakladatel chetitologie